

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI
SECȚIA ȘTIINȚE ALE VIEȚII**

Bd. Ștefan cel Mare 1
MD-2001, Chișinău, Republica Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru



**ACADEMY OF SCIENCES
OF MOLDOVA
SECTION LIFE SCIENCES**

Stefan cel Mare Ave., 1
MD-2001 Chisinau, Republic of Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.academia@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru

AVIZUL CONSULTATIV AL SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM

asupra raportului științific din cadrul Programului de Stat 20.80009.5107.23 "Managementul agroecologic a agroecosistemelor cu culturi de câmp adaptat la provocările agriculturii moderne din Republica Moldova", director de proiect: Dr.hab. Boris BOINCEAN, Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor, Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp "Selecția", pentru anul 2023, perfectat în baza audierii raportului și a concluziilor experților confidențiali (Adunarea Generală a Secției Nr.2 din 19 februarie 2024)

1. Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului

Actualitatea proiectului este asigurată de scopul și realizarea obiectivelor. Rezultatele înregistrate au stat la baza a 4 recomandări valoroase: - schimabarea modelului dominant de intensificare a agriculturii în vederea reducerii impactului negativ a agriculturii la schimbările climatice. Se propune o nouă paradigmă (concept) de intensificare agroecologică a agriculturii în schimb celei industriale cu folosirea surselor energetice neregenerabile și derivatelor lor dominante la moment; - rezoluția solului, ca inițiativă legislativă din partea Președintelui Republicii Moldova și Legislativului cu privire la schimbarea atitudinii societății asupra solului, care acordă servicii ecosistemice și sociale în cazul unui management durabil și rezilient a solului, în conformitate cu particularitățile formării lui în condiții naturale. Documentul va servi ca bază pentru elaborarea Legii calității (sănătății) solului; - promovarea Cernoziomului Tipic din stepa Bălțului în calitate de patrimoniu mondial recunoscut de UNESCO, iar pentru anul 2024 recunoașterea cernoziomului din stepa Bălțului ca obiect de importanță internațională; - reexaminarea modului de acordare a subvențiilor în agricultură reieșind din respectarea întregului sistem de agricultură, inclusiv organizarea gospodăriei în bază de landșaft cu fondarea carcasului din fâșii de păduri, respectarea asolamentelor cu o diversitate mai mare de culturi, indiferent de dimensiunea gospodăriei și formele de proprietate, monitorizarea fertilității solului etc. Toate acestea corelează cu tendințele de dezvoltare a agriculturii și demonstrează atingerea scopului cu rezultatele declarate în propunerea de proiect și contribuie la ameliorarea situației din agricultura RM.

2. Diseminarea rezultatelor obținute

Au fost publicate 69 lucrări științifice, inclusiv 3 monografii internaționale, 4 monografii naționale, 10 capitole în monografii naționale și internaționale, 16 articole în reviste din străinătate recunoscute, 9 articole în reviste naționale și mai multe articole în culegeri științifice internaționale și naționale. Rezultatele obținute timp de 4 ani au fost prezentate la seminarele

organizate de direcțiile agricole și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare C17- 90. Membrii proiectului au participat la 86 emisiuni naționale de radio și 85 emisiuni TV; participarea la 5 lecții publice și 4 webinare internaționale.

3. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute (brevete de invenție, alte forme de proprietate intelectuală, materializarea rezultatelor, perspective de implementare

Valoarea socio-economică a rezultatelor înregistrate constă în promovarea beneficiilor economice în condițiile discrepanței în prețuri la inputurile industriale și la produsele agricole. Este argumentată reducerea folosirii inputurilor industriale va ameliora starea socială a populației prin protecția sănătății oamenilor și stabilitatea comunităților rurale. Rezultatele cercetărilor efectuate în experiența de câmp de lungă durată deschid noi perspective pentru promovarea sistemelor de agricultură durabilă, inclusiv ecologică, bazate pe reducerea dependenței de sursele energetice neregenerabile și derivatelor lor. Beneficiile economice sunt evidente în condițiile discrepanței în prețuri la inputurile industriale și la produsele agricole. Concomitent, reducerea folosirii inputurilor industriale va ameliora starea socială a populației, care este determinată de sănătatea oamenilor și stabilitatea comunităților rurale, inclusiv migrația populației rurale. Starea ecologică va fi ameliorată prin reducerea impactului negativ asupra mediului ambiant (eroziunea solului) biodiversitatea la suprafața solului și în sol, încălzirea globală. Managementul durabil și rezilient a solului va permite sporirea funcționalității solului și capacității sale de a acorda servicii ecosistemice și sociale. Pe parcursul anilor 2020 – 2023 au fost pregătite mai multe materiale pentru Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, AȘM, Parlament, FAO, ICARDA, ECAF.

Obiecții: Lipsește informația privind materializarea rezultatelor obținute în proiect. Nu este prezentată informația referitoare la cererile și brevetele de proprietate intelectuală, precum și de participare la expoziții internaționale cu prezentarea rezultatelor înregistrate.

4. Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat.

Cota tinerilor încadrați în proiect este 33,3%. A fost susținută o teză de doctor (Ilușca Marina, specialitatea 411.01 – Agrotehnica). Teza doctorandului Dorin Ceban este pregătită pentru prezentare la etapa primară

Obiecții: Rămâne modestă activitatea tinerilor în promovarea rezultatelor înregistrate în cadrul proiectului.

Punctajul mediu acordat: 27,0

Concluzii și recomandări:

Raportul avizat conține prezentarea succintă a rezultatelor înregistrate pe parcursul activităților proiectului (20-2023) orientat la soluționarea problemelor tehnologice și ecologice din agricultura contemporană și reprezintă o analiză adecvată cu argumente convingătoare a continuității rezultatelor anterioare, a celor scontate în proiect cu cele înregistrate prin activitatea echipei de creație. Cu dovezi incontestabile a fost demonstrat rolului biodiversității culturilor de câmp prin determinarea efectului asolamentului și efectului fertilizării în asolament și în cultura permanentă, stabilită acțiunea și interacțiunea rotației culturilor, diferitor sisteme de lucrare și fertilizare a solului în asolament, demonstrat efectul diferitor sisteme de fertilizare a culturilor în asolament, a irigației și fertilizării în asolament. S-a demonstrat că efectul asolamentului este mai mare pe fundal nefertilizat, dar scade

considerabil pe fond fertilizat, ceea ce reprezintă un argument valoros pentru constituirea fișelor tehnologice de producere a culturilor agricole în diferite sisteme de agricultură.

Se propune calificativul general: Foarte bine

Raport aprobat

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Eva Gudumac

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc